

La ràdio en blanc i negre

Un dels fenòmens que probablement més han sorprès els especialistes en comunicació de masses, és la puixança renovada de la ràdio en aquests últims anys. Semblava que la «cultura de la imatge» —siga per la pantalla de televisió, siga en les publicacions gràfiques populars de gran tiratge— era ja l'única cultura possible fora de certes elits reduïdes. Era, afortunadament, una previsió falsa: la ràdio almenys, el mitjà de la paraula i de la música, torna als seus temps de glòria i esdevé un competidor seriós de mitjans aparentment més poderosos. L'agilitat, la immediatesa, la possibilitat d'«escoltar» sense deixar de fer una altra cosa, poden ser ingredients del secret (hom pot conduir i escoltar, feinejar a la cuina i escoltar, fins i tot escriure i escoltar), ara com fa cinquanta anys. L'altre ingredient, és la profunda renovació tècnica i professional, i la captació del públic jove.

Al nostre país, la ràdio ja va ser des del principi —al costat de la premsa diària i de la premsa «del cor»— un instrument potentíssim de penetració del castellà, i de reducció del català a llengua inexistente en tot espai públic i de comunicació general. Els precedents de ràdio en català anteriors a la guerra civil, van quedar ràpidament suprimits. I al País Valencià ni tan sols existien aquests precedents. La televisió, finalment, vingué a completar el panorama de penetració castellana —no solament en llengua: en la cultura i les actituds, en la visió del món que la llengua vehicula— fins als últims racons. Fa vint o vint-i-cinc anys, tenir un diari, una televisió o una ràdio «normals» en català, semblava un somni, o pertanyia als projectes del futur lluminós.

Ara, quan el futur és present, no és

ni de bon tros tan lluminós com el projecte, i la *normalitat* és només variable o relativa. No és normal que la premsa gràfica, revistes i diaris, continuen aclaparadorament dominades pel castellà. No és normal que les televisions privades que vénen hagen de reforçar encara més la presència castellana. I no és normal, finalment, que en grans sectors del territori —al País Valencià sobretot— girar el dial de la ràdio siga trobar una emissora en castellà a continuació de l'altra.

Enmig d'aquest panorama, la ràdio és potser el mitjà que té una perspectiva més brillant d'expansió i d'accés a

nous sectors de la població per tal de fer-los arribar una veu pròpia en llengua pròpia. Si la ràdio pròpia arriba plenament i de manera regular a les cuines de les cases, als taxis i als camions, a les perruqueries i als tallers i a les orelles dels adolescents, pot convertir-se en un instrument de renacionalització tan potent —i en alguns aspectes més— que la mateixa televisió: la «marxa» està en la ràdio. El fet encoratjador és que això està passant: ja passa de manera progressiva, i de fa anys, a Catalunya, i ja comença a passar al País Valencià. Gràcies a iniciatives públiques dels governs autònoms sobretot; i gràcies també en part al fet que —per una, i sembla que única, vegada— el govern central ha complert mínimament el seu deure, cedint alguna *Radio Nacional* a llengua no castellana.

Tot això, però, no és ni serà prou si no passa decididament a una fase d'expansió. La ràdio és per essència competitiva, necessita bons professionals —ja els té— i mitjans econòmics suficients, que encara no té. I en aquest camp, la voluntat política hauria de ser clara i decidida. Perquè enfront no està només la ràdio pública en castellà: està sobretot l'enorme poder de les grans cadenes privades espanyoles, al costat de les quals sembla condemnat al fracàs, ara com ara, qualsevol intent de ràdio comercial catalana (i menys encara valenciana) en gran escala. Potser quan escoltar ràdio en català —per atractiu, per qualitat i per interès— siga ja un hàbit general entre la major part de la població, hi haurà també grans cadenes que hi faran negoci. Encara no hem arribat a això. Encara la ràdio pública —de les generalitats, o municipal— és la clau del futur.

